

Dermed vil jeg have sagt, at det ærede Medlem neppe vil finde Flertal for et Forslag, der i Lighed med forskellige tyske Traktatforslag vil skabe som en aandelig Mur mellem samlevende Folkeelementer. Det tyske Element Nord for Grænsen skal have, og det danske Element Syd for Grænsen vil forhaabentlig faa, fuld Frihed til at dyrke sin Folkeejendommelighed, men der er neppe nogen Grund til paa kunstig Maade at isolere den ene Befolkningsdel fra den anden.

Men vigtigere end Love og Traktater er den Aand, i hvilken de udføres. Naar en Lærer lader sine danske Elever nedskrive tresindstyve Gange efter hinanden: „Danmark er et lidet, fattigt Land“, saa hjælper ingen Traktat eller Lov derimod. At imidlertid en saadan drilagtig Optraeden kan bevirke, at Undervisningen for Børnene bliver til en Pine, er indlysende. Jeg vil derfor anmode det ærede Medlem om ikke alene at bebude Forelæggelse af Lovforslag, men ogsaa at stille i Udsigt sin Medvirksomhed til, at en Fordragelighedens Aand kan finde Indpas der, hvor den endnu ikke maatte findes. Er der Steder her i Landet, hvor den ikke findes, saa ligger der foran os et Arbejde at gøre, men der ligger saa sandelig ogsaa et Arbejde i saa Henseende for det ærede Medlem.

Det ærede Medlem kommer gerne herover i et Sus af Avisartikler, man faar uvilkaarlig den Tanke, at det ærede Medlems Venner paa den Maade søger at forberede Grunden for den eventuelle Rigsdagstale. De kendte Rektorer, Doktorer, Præster i Flensborg, Kiel, Hamborg og Berlin mobiliseres, og et Brus af Pressestemmer staar ind over Grænsen. Jeg tror ikke, denne Fremgangsmaade er den rigtige. Det kan ikke undgaas, at man under det ærede Medlems saa rolige, saa diplomatisk afvejede Taler sidder og tænker paa de før disse Taler fremkomne Artikler, der hverken er rolige eller diplomatisk. Det forekommer mig, at en saadan Sammenligning noget tager Kraften, eller, om man vil, Overtalelsesmulighederne af det ærede Medlems Udtalelser. Dette stadige udenlandske Kor, der sekunder det ærede Medlems Optraeden her i Salen, gør, at man ikke kan være helt sikker paa, at det ærede Medlem nu ogsaa er Udtryk for det Befolkningselement, han formentlig repræsenterer her i dette høje Ting. Er han det, burde han maaske noget lægge Baand paa nævnte Rektorer og Præsters Kampiver.

Under det ærede Medlems Tale kom jeg i Anledning af en enkelt Passus til særlig at tænke paa, hvad en Præst fornylig skrev i et tysk Tidsskrift. Han skrev saaledes: „Intet gør en Drøftelse med Danskerne om Kampen i Slesvig saa modbydelig som den indre Usandhed i den danske Kampmaade. Man forekommer sig selv som nedværdiget. Kun Gaardejer Gad i Hejsel hæver sig til en virkelig sædelig Anskuelse, der stiller ham ene af alle danske Førere som jævnbyrdig ved Siden af Pastor Schmidt, Vodder.“ Paa en saadan noget overivrig Beundrer vilde det sikkert indvirke gavnligt, om det ærede Medlem slog ham noget koldt Vand i Blodet. Han svækker nemlig det ærede Medlems Argumentation og bidrager neppe til at skabe den fornuftige Stemning, som jeg ved, det ærede Medlem saa gerne vil se opstaa. Jeg vil heller ikke nægte, at til Udviklingen af en saadan fornuftig Stemning vilde det ogsaa hjælpe, om man vilde standse den ganske overflødige Diskussion om traktatmæssig Fastlæggelse af Mindretallets Ret. Det er altid rigtigere og sundere at indrette sig efter de faktiske Forhold end at tumle med uvirkelige Teorier. Og de faktiske Forhold er jo efter det ærede Medlems Udtalelser dog ikke saa daarlige endda paa denne Side af Grænsen. Forstaaelsen heraf vinder ogsaa frem hos de tyske Kredse, for hvem dette Spørgsmaal ikke er Agitation. Dette ved det ærede Medlem selvfølgelig lige saa godt som jeg. Hvad de agitationslystne angaar, tror jeg, at det ærede Medlem vil være enig med mig i, at der intet vil være at stille op mod en Tankegang som den, der giver sig Udtryk i „Die Königsau“ i følgende Sætning: „Den danske Historie viser en næsten endeløs Kæde af politiske Forbrydelser. I Ryggesløshed kan intet andet europæisk Lands sammenlignes med den“. Vi kan vist rolig se bort fra disse Kredse for kun at beskæftige os med dem, der kan og vil lade Fornuften raade. Finder de her i Landet raadende Principper Indpas sønden for Grænsen, vil et mægtigt Skridt fremad mod gensidig Forstaaelse være gjort til Held og Gavn for de Nord og Syd for Grænsen samlevende Befolkningselementer. For en saadan Realitetspolitik vil det ærede Medlem sikkert finde forstaaende Sympati hos alle Partier i dette høje Ting. Fælles Agtelse og forhaabentlig, som Aarene gaar, fælles Anerkendelse af den nye Grænse vil sikkert efterhaanden skabe det nødvendige folkelige Grundlag for et frugtbart Samliv.

Maaske vilde et saadant Resultat op-